

451241

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi

BCU Cluj ~~országos~~ ~~riportlapja~~ Library Cluj

4
ül

1939. VI. 15. XXVIII. évf. 12. sz.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

SCHUTZ

POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

A nagy nap: 1939 június 15-én a 4-ik osztály huzása

A sorsjegyeknek több, mint a fele nyer!

4 nyeremény	á	6 millió Lei
36 nyeremény	á	1 millió Lei
50 nyeremény	á	200.000.— Lei
480 nyeremény	á	100.000.— Lei
40.000 nyeremény	á	3.636.— Lei
stb.	stb.	stb.

250 lei-el

azok is résztvehetnek ezen a huzáson, akik a jelen sorsjáték elején nem játszottak. — Az elárusítóhelyek készséggel adnak felvilágosítást.

Loteria 'de stat

Játszanak bizalommal a Lote ria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Esküszöm . . .

Az ország ujonnan megválasztott törvényhozó testülete összeült Bucureștiben és a törvényhozás alsó, valamint felső házában összesen tizenöt magyar képviselő, illetve szenátor foglal helyet, hogy résztvegyen abban a munkában, amelynek irányítója II. Carol király, az új alkotmányos szellem megeremtője.

A törvényhozók egymásután csatlakoztak a hűségeskü mintához, amit felolvastak előttük és aminek szövege szerint az összes képviselők, nemzetiségre és vallásra való megkülönböztetés nélkül fogadják, hogy „hűséget esküszöm a királynak, esküszöm, hogy megvédem az alkotmányt, az ország törvényeit, fenntartom a nemzeti egységet és védelmezem Románia területi sérthetetlenségét . . .“

Ez az esküszöveg teljesen azonos valamennyi törvényhozónál. Ugyanazt fogadták a többségi és kisebbségi, a román, magyar és német képviselők és szenátorok, tehát együttesen vállalták az új alkotmányos munka és a teljes szolidaritás ünnepélyesen megerősített kötelékét. Azok a magyar törvényhozók, akik most a felolvasott szöveg után fennhangon mondták „esküszöm“, új emberek a Romániában élő magyar nemzetiség képviselőiben és azzal, hogy helyetkaptak a területi szellem jegyében megalakított parlamentben, olyan nagy feladat megoldásához kezdtek, hogy munkájuktól sok minden függ. Mert amikor az eskü szövege és a törvényhozói munkára való jelentkezés értelmében kihangsúlyozták, hogy vállvetett munkát kívánnak kifejtetni a többségi képviselőkkel, szenátorokkal, az egész kormányzattal és az ország valamennyi jóhiszemű polgárával, ugyan akkor nyilvánvalóvá vált, hogy

amint az ittlévő magyarság nem kíván megkülönböztetést a közös kötelezettségek vállalásánál, ugyanugy egyenlő és megkülönböztetés nélküli elbánást igényel az alkotmányos jogok minden vonatkozásban történő gyakorlásánál.

Sem többet, sem kevesebbet nem kíván az ittlévő magyar nemzetiség, mint azt, hogy az alkotmányt fenntartás és minden megkerülés nélkül alkalmazzák irányában és hisszük, hogy etekintetben nem lesz semmiféle fennakadás.

Az ország érdeke, hogy ennek az ismételtlen közös munkára jelentkező legnagyobb nemzeti kisebbségnek jelentős részt biztosítsanak az általános ügyvitelben, a gazdasági életben, az ország belső életének valamennyi megnyilatkozásában.

A magyarság csupán azt kívánja, hogy gazdasági törekvései és közművelődési fejlődése olyan mértékben alakulhasson, ahogyan azt természetes népi erői lehetővé teszik, vagy éppen megkívánják.

Ami a közéletben való érvényesülés lehetőségét illeti, nyilvánvaló, hogy nem gondolunk szinekurák létesítésére és nem gondol senki a magyarság körében arra, hogy az a tény, hogy itt magyar tömegek élnek, bárki számára is érdemtelen előny biztosítását jelenthetné. Csupán arról van szó, hogy amikor az ilyentermészetű szükségletek kielégítésére kerül sor, egyetlen mértékadó szempont a megfelelő embernek megfelelő helyre való állítását jelentő elv legyen. Az országnak különösen az utóbbi években bekövetkezett rohamos fejlődése nemcsak természetessé teszi ezt, de közérdekké minősíti a szempontot, amelynek jegyében

minden munkára alkalmas, tehetséges munkaerő megtalálhatja a biztos létalapot.

Olyan szempontok ezek, amelyek nyilvánvalóan adódnak a tizenöt magyar törvényhozónak a közös eskü letételénél való jelenlétéből és amelyekkel kétségtelenül tisztában vannak azok a férfiak, akiket az ittélő magyarság, részben pedig a legmagasabb államvezetési szempont alkalmasnak talált a képviselői, illetve szenátori címre és jellegre. Egészen bizonyos, hogy a magyarság új törvényhozói szerencsés lehetőséget találnak majd a magyar tömegek békés fejlődésének biztosítására és vitan felül értéket jelentő képességeinek az államélet keretén belül való eredményes hasznosítására.

Minden esetre a törvényhozói munka megkezdésével egy időben a romániai magyarság gyorsított ütemben valósítja meg a már hosszú évek óta elsőrendű célkitűzésékként szereplő egységtörekvéseket. Ezek a törekvések nemcsak ugynevezett politikai keret állandósulását kívánják, de a természetes összefogóerő rugalmas és éppen ezért megbonthatatlan keretének valósággá tételén fáradoznak. **A Népközösség mozgalma a Nemzeti Ujjászületés Frontjának** általános égisze alatt működik és a kezdeti megnyilatkozások azt mutatják, hogy **főképpen a fiatalság, az új erők azok, amelyek nagy lelkesedéssel vállalkoztak arra, hogy a munka valóságával töltik meg a felvázolt kereteket.**

Ugy az alakulás, mint a már megkezdett munka során több hivatkozás történt a már hosszú kisebbségi múlt tapasztalatai alapján összeműködő ittélő németység egységére, amit a magyarságnak is követnie kell. A németység valóban csodálatos és mindenre kiterjedő szervezettsége valóban olyan szomszédságot jelent, amelyre érdemes egy-két pillantást vetnie a magyar vezetőknek és napi tömegeknek is, mert ez csak a fejlődés útján való előhaladásra serkentheti azt, aki tanulni óhajt.

Mindennek a vér az oka . . .

(Kolozsvár.) Valóságos szerelmi tragédia-járvány dühög az utóbbi időben. Az emberek még mindig tulkomolyan fogják fel a szerelmet és nincsen nap, hogy az ország valamely tájáról ne érkeznek jelentés arról, hogy a férj lelőtte, agyonszurta a feleségét vagy a csábitót. Igaz, hogy a férfiek tudják meg legkésőbb a csalást, de akkor aztán elvesztik a fejüket és gyilkolnak, mert azt hiszik, hogy a felháborodás jogot ad nekik erre.

Soha ennyi vér nem csöpögött még a lapok hasábjain, mint mostanában, de a közönség még mindig nem télt be a ferde illatu szenzációkkal.

A szerelmi szenzáció immár export-import cikké kezd válni.

Az emberek még mindig nem tudják, hogy az együttélés természetes reakciója a csalás és a moralistákat, akik felháborodnak majd e megállapításon, már előre megnyugtatom, hogy vannak esetek, amikor tényleg nem következik be a házasságtörés, ami persze nem jelenti azt, hogy nincs csalás.

A férfi mindig töri a házasságot, a nő csak akkor, ha le tudja küzdeni félelmét. Márpedig, ha a nő szeretné törni a házasságot, de nem meri, **ez is csalás.**

Csak rendszerint a férj nem tud róla, mert annyi fáradtságot nem vesz magának, hogy a felesége lelki életével törődjék. A házaselet egészen természetesen hamar sablonossá válik.

A házastársak annyira ki- és megismerik egymást, hogy jóformán beszélni valójuk sincsen. A szekszualitásnak pedig az a tulajdonsága, hogy hamar megunja az egyformaságot. Jó, kellemes a langyos fürdő, de az ember néha kikívánczik belőle és ebből lesz az a baj, amelyből az emberek oly nagy hü-hót csinálnak. A férfiak különösen egoisták ebben a tekintetben: megkövetelik, hogy a feleségük, a testvérük szent legyen, de a többi nőt kokettnek, nem ritkán kokottnak szeretik.

A férj és feleség — a sablon szerint — nyugodtan élnek egymás mellett. A férj néha kiruccan, az asszony ugyse tudja meg kiálltással és azt hiszi, hogy minden rendben van. A férj ezenkívül el van foglalva, otthon rendszerint ideges, nem tetszenek neki a toalet kiadások s hogy az asszony gyakran kérdi, mit főzön holnap ebédre. A férj kártyázni megy, vagy gyűlésekre, „megbeszélésekre“ kell elmennie és így tovább. A nőnek az a természete, hogy ábrándozik, az unalom hajtja rá s ha jön egy legény, aki kedves, figyelmes vele szemben, hamar ellágyul. Legtöbb esetben a férj okozza felesége hűtlenségét.

Mikor azután egy téves telefonkapcsolás, vagy más apró

okból kiderül a csalás, a felszarvazott, ostoba, minden iniciációt nélkülöző férj — a „csábitón“ bosszulja meg magát. Kidobja a diványt, mintha az tehetne róla, hogy rajta szereztek.

A férjek még mindig azt hiszik, hogy van csábitó.

Pedig nincsen, csak kísértés van és alkalom.

Mikor egy nő azzal a panasszal lépett a bölcs kádi elé, hogy egy férfi erőszakot követett el rajta, a bíró egy varrótűt vett a kezébe s a nőnek azzal adta oda a fonalat, hogy fűzze be. A bíró azonban folyton mozgatta a tűt, míg a leány kifakadt:

— De kérem, nem tudom befűzni, ha nem tartja nyugodtan a tűt.

A bölcs kádi mosolygott:

— Látod leányom, ez a te eseted. Nem lehet csak olyan könnyen erőszakot elkövetni . . .

Mindig a nő adja az iniciatívát, csak hogy a férfiak anynyira beképzettek, hogy azt hiszik, ők a kezdeményezők. Csókolj meg egy nőt, ha az nem akarja; kokettálj vele, ha nem tetszel neki . . . Bizonyos, hogy a férj irtózatosan szenved és egy időre fel van durva az élete a csalás által, de semmi sem jogosíthatja fel arra, hogy meggyilkolja azt, akit a szerencsétlenség okozójának vél, a férfi ott veszi a szerelmet, ahol kapja és nem lehet kívánni tőle, hogy erőszakot kövessen el természetén.

Nehéz lenne ítéletet mondani arról, hogy ki a bűnös. Valószínűleg senki. A vér az oka, melyet mi csak gyengén tudunk szabályozni, a vér miatt folyik annyi vér.

Szürke házassági hír közölte a napilapokban, hogy báró Neuman Éva, az aradi báró dr. Neuman Károly leánya a messze idegenben házasságot kötött Reichl Erich newyorki mérnökkel. A szürke hirben pedig a sors ezer színben csillogó, örökké változatos, csodálatos meseszövése villan meg, a sors különös rendezői munkája, amikor a történet ott csucsosodik ki, hogy a világ két messzi vidékéről elindult fiatal nő és férfi ujra egymásratalálva találkoznak egy harmadik földrajzi ponton, adott esetben Newyorkban . . .

Más körülmények között, ha a Neuman Testvérek vállalat senior-főnöke lányának esküvőjét Aradon tartották volna meg, a város osztatlan érdeklődése, ezer és ezer tisztelő, ismerős, sok barát és rokon jókívánságai kísérték volna az életre szóló anyakönyvi aktust, mint ahogyan a Neuman-család valóban meg is érdemli ezt, különösen ebben a városban, ahová annyi érzelmi és más kapcsolat fűzi ezt a családot.

Közel száz esztendeje ez a Neuman-család alapította meg a 2 első aradi gyárüzemet

és azóta is szervesen bekapcsolódtak Arad gazdasági életébe, hozzájárultak a város fejlődéséhez és állandóan fo-

kozva a teljesítményt és a vállalati érdeklődés körét, ma már sokezer embernek adnak kenyeret és nevükkel együtt gazdasági jelentőségüvé emelkedett Arad ipari beállitottsága is. Talán nem is lanyhult volna el annyira a város gazdasági életének vérkeringése, ha több olyan család állította volna tevékenységének tengelyébe Aradot, mint a **Neuman-család**, amelynek tagjai nemcsak szorgalmas és kitünően képzett gazdasági vezetőszakemberek voltak eddig is és hagyomány-szerűen azok ma is, de valami — Aradra nézve határozottan csak előnyt jelentő — lokálpatriotizmusfélével megszakitás nélkül és változatlanul Aradot választották tevékenységük színhelyéül.

Eppen ezért nyilvánult meg így is olyan nagy érdeklődés a messze idegenben kötött házasság iránt és keresték fel részben Newyorkba küldött szerencsekívánatokkal, levelekkel és táviratokkal, részben pedig Aradra eljuttatott üdvözlésekkel a **Neuman-családot** mindazok, akik örömmel üdvözölték a család szenior-fejét az esküvő alkalmából.

PESTI LEVEL:

„Jelvényeket viselnek össze-vissza“

Nem mi állapítjuk meg, hanem a magyar miniszterelnök mondta Szegeden gunyosan:

— **Jelvényeket viselnek össze-vissza!**

Ampigaz, az igaz; egy kicsit túlteng az utóbbi időben a jelvényviselés nálunk. Európa összes államaiban együtvéve nem látható annyi jelvény a gomblyukakban, mint mostanában Magyarországon. A nyugati államokban igen-igen ritkán találkozik az ember olyannal, akinek gomlyukában ott fityeg egy-egy sportklub vagy előkelő egyesület jelvénye. Olaszországban csak egy jelvény látható a fasiszta párt tagjai gomblyukában — a vízszintes zöld-fehér-piros mezőn elhelyezett vesszőnyaláb — és Németországban is csak a horogkeresztet viselik a párt tagjai. Nálunk a legkülönbözőbb, egyszerű, kettős, nyilas, kaszáskeresztes, nemzeti-szines, országcimeres, hármashalmos, aranykalászos, kalapácsos emberes, rejtelmes betűs és figurás cimerek tarkállanak a gomblyukakban.

Nem kifogásoljuk ezt, dehogy is! Magát becsüli az meg, aki büszkén visel keresztet, nemzeti szint és cimert. A tűzharcos-, rokkant-jelvények pedig határozottan magasztosak. Csak egy kicsit sokalljuk a miniszterelnökkel együtt a jelvények ez összevisszaságát s gyakori váltakozását. Sokan vagyunk ugyanis úgy, hogy megvan a meggyőződésünk, tiszteljük a keresztet is, hazát is, de

fölöslegesnek tartjuk az ezzel való hivalgást: meggyőződésünket lelki ügyünknek tartjuk, ami nem tartozik másokra.

Sokan gondolkodunk így, de megértjük azokat is, akik másként gondolkodnak. Mi is a jelvények keletkezésének története? A keresztényüldözés korában bátran és büszkén viseltek a keresztet azok, akik érte készek voltak elszünetni a börtönt, a halált. A magyarság elnyomása korábban tüntettek a magyar színek, címer viseletével jó magyarok, holott ezért tömlöc, üldözés járt. A jelvényviselet akkor tiltakozás volt a hit, vagy nemzet ellenségei ellen és bátor kiállítás, a közvélemény serkentése. Ma azonban olyan jelvényeket viselnek legtöbbször, amelyért ugyan a haja szála sem görbül meg senkinek és olyan eszmék mellett tüntetnek ezzel, ami mellett demonstrálni egy szemernyre sem kockázatos. Az bátor cselekedet lett volna, ha mondjuk a bolsevizmus idején viselték volna e jelvényeket, ha akkor álltak volna ki ez eszmék mellett, mint ahogy egy pár bátor ellenforradalmár megtette, de ennyire nem azok, akik e jelvényekkel ma figyeltetik érzelmüket.

Boldogult **Komáromi János** kitűnő írónk egy kedves cikke jut eszembe **Tóth Andris**ről. Ez a **Tóth Andris** a háború alatt **Komáromi** alatt szolgált s akkor büszkén viselte a **Ferenc József, Vilmos** császár, **török szultán** arcképét ábrázoló jelvényt. A forradalom idején látja ám **Komáromi Tóth Andris** gomblyukában a szociáldemokrata „**vörös ember**“ jelvényét, a kommunizmus alatt a bolsevikiek vöröslő jelvényét, annak bukása után pedig a legszélsőbb ellenforradalmi szervezetét. Csóválja is fejét **Komáromi. Tóth Andris** pedig így indokolja meg a jelvények e szapora változását:

— Szerkesztő ur pedig csodálkozik, hogy én egyszerre ellenforradalmi jelvényt viselek, holott nemrégiben még vöröslő jelvény volt a gomblyukamban. Pedig ez egyszerű dolog. Én, kérem, mikor a negyvennyolcasok voltak uralmon, az ő tulipános jelvényüket hordtam, amikor Tiszáék kerültek kormányra, az övéket, azután mindig azokét, akik jöttek. Nagyon kevesen vagyunk, szerkesztő ur, jó magyarok, nem telik belőlünk hát minden pártra. Ha mi nem haladnánk a korrallal, megmakacsolnánk magunkat a régi meggyőződés mellett, akkor ki támogatná az új kormányokat?

Ugy van: ki támogatná nemcsak az új kormányokat, hanem az új divatos irányokat is? No meg hát

okosabb is mindig a napos oldalt keresni fel...

Tiszteljük azokat, akik jelvényviselettel tüntetnek becsületos meggyőződésük mellett, csak ne lenne köztük oly sok a **Toth Andris**, kinek gomblyukában oly gyakran — s mindig a kedvező széljárás szerint — **váltakoznak a jelvények.**

*Egy lapra fizessen elő,
de az az egy - jó legyen!*

Ejszakai izgalmak a rendőrprefektura központi ügyeletén

(Bukarest.) A rendőri riportokban a közönség folyton arról olvas, hogy elfogták ezt vagy azt a betörőt, letartóztatták X vagy Y sikkasztót és előállították a prefektura központi ügyeletén. A központi ügyelet ott kísért a bűnösök életében — ha idekerülnek, akkor már elkapta őket az állam igazságosztó gépezetének első kereke és nem szabadulhatnak a többi kerék alól sem. Jön az ügyészség, a bíróság, a főtárgyalás, az ítélet, a fogház, míg aztán ha kikerülnek és újra bajba jutnak, a kör megint csak a központi ügyeleten kezdődik.

Mi is hát az a legendás központi felügyelet és milyen itt az élet, ahol a főváros közrendjének szivverését, hallgatják délután kettőtől másnap reggel nyolc óráig.

A KÖZPONTI FELÜGYELET A LEGTERHESEBB RENDŐRI SZOLGÁLAT

A központi ügyeletet, nemcsak a gonosztevők nem kerülhetik el, de a rendőrtisztviselők és detektívek sem bujhatnak ki alóla. Olyan az, mint a moloch: mindenkit magához huz, minden rendőrtisztviselőt és detektívet egy-két éjszakára magának követel a központi felügyelet.

A prefektura egyik hivatalában, ahol a szolgálati ügyekkel foglalkoznak, a hónap végén összeállítják a névsorát azoknak, akik a következő hónapban a központi felügyelet inspekciósai lesznek. Mindenkire sor kerül ennél a szolgálathoz, senki sem marad ki, pedig nem valami kényelmes dolog ez az éjszakázás a rendőrépületben.

Ilyenkor a rendőrtisztviselőt és a detektívet a közérdek nevében elszakítják családjától és nincs irgalom.

Megesett már, hogy hirtelen komolyan megbetegedett valaki a rendőrtisztviselő családjában, előfordult már, hogy az ügyeletes detektív otthonában családi eseményt okozott a golya, azért a szegény férjnek ott kellett rostokolni az ügyeletes szoba íróasztala mellett, ha a szolgálati érdek úgy kívánta s legfeljebb még csak azt tehette meg, hogy végigdült a vaságyon, amely kijár minden inspekciónak, még pedig teljesen egyforma a magasabb rangú rendőrtisztnek és a detektívnek is.

LÁZAS ÉS CSENDES ÉJSZAKÁK

A központi ügyeleti szolgálat olyan, mint a lutri. Az elején sohasem tudhatja az ember, hogy mi lesz közbül és mi jön ki a végén. Természetesen nagyon kívánatosak a szép, csöndes éjszakák, amikor nem történik „semmi” nevezetes rendőri esemény az ország rohamosan fejlődő fővárosában.

Ez a semmi azt jelenti, hogy vannak késelesek, akad egy-egy hulla, amit az őrszolgálatos rendőr fedez fel utjában. Semminek számít a kisebbszerű padlástűz, holmi csekélyebb elgázolás, házi verekedés, nem sikerült öngyilkosság és jelentéktelenebb betörés. Az ilyen eseteket csöndben, minden nagyobb megmozdulás nélkül bonyolítja le a központi ügyelet.

Ilyenkor az ügyelet vezetőjének jó éjszakája van. Jut néhány óra alvásra is és kevés munkájuk akad a detektíveknek is. Ilyenkor unatkoznak a rendőri riporterek, mert azt nem kell külön mondani, hogy a reggeli lapok riporterei együtt izgulnak a központi ügyelettel és jogosan énekelhetnek együtt a közismert nctát: „**Mi néktek fáj, nekünk is fáj . . .**” Mert, ha nyugalom van az ügyeleten, akkor a rendőri riportter kebelét sem dulja láz, — ő is nyugodt. Persze, azért mégsem egészen nyugodt, mert gyanusnak találja a nagy csöndet és végigérdeklődi a kerületi és külvárosi fiókokat, hogy ott nincs-e valami nevezetesebb esemény.

A riportter nem tud belenyugodni abba, hogy ne történjen semmi.

Egészen más a helyzet, ha valami nagyobb esemény hozza lázba a központi ügyeletet. Ilyenkor aztán nagy az elevenség a teljesen modern, új rendőrpalotában. A rendőri riporttereknek — akik különben nem babonás emberek — e tekintetben kabalájuk van. Némely ügyeletvezető éveken át inspekciózhat, — mindig csöndes éjszakái vannak. Van azután néhány tisztviselő, akik, ha ügyeletesek, biztos, hogy nagyobb események történnek azon az éjszakán.

AMIKOR AZ ÜGYELET CSECSEMŐ- OTTHONNA VALIK

Nem egyszer történik meg, hogy az ügyeletes szobába kis gyermekkel a karján áll be a cirkáló rendőr. Valahol találta az alhagyott apróságot s kötelességszerűen behozza az ügyeletre. Előfordult már, hogy a hid alól ujszülött csecsemőt hozott be a rendőr. Az anya beugrott a folyóba, miután ott a hid alatt világra hozta kicsinyét, akinek a sirásából tudta meg az őrzáratos rendőr, hogy valami történt a hid alatt.

**Az alig egy órás apróságot azután ott az ügyeleten részese-
sítették a világrajövetel első örömeiben.**

A rendőrorvos spirituszon vizet melegített és a laborban megfirdette a kicsikét. Majd pedig lement az őrzetes cellába és kiválasztott a lecsukott nők közül egy egészséges asszonyt és behozta az ügyeletre, ahol az asszony megszoptatta a csecsemőt. Ez a nem tudni milyen okból előállított nő vigyázott azután egész éjjel a rendőr-köppenybe csavart ujszülöttre, akit azután annak rendje és módja szerint bevittek a gyermekmenhelyre.

Ime, így megy ez az ügyeleten éjszakáról éjszakára. A nyugodtan pihenő polgárok nem is sejtik, hogy az ő nyugalmuk, biztonságérzetük hány embertársuknak a szakadatlan virrasztásából, fáradságos munkájából telik ki.

Igen tisztelt Szerkesztő ur,

alulírott, aki ezeket a sorokat papírra vetem és elküldöm önnek, nem vagyok politikusember, nem tartozom azok közé, akik azt képzelik, vagy játszá, hogy az emberek sorsát intézik, hogy az események körülöttük, vagy éppen értük fordulnak meg. Tanító vagyok, a református elemista gyerekeket tanítgatom itt Marosvásárhely környékén, a kisember egyszerű életét élem, de figyelem az eseményeket, mert hiszen ezeknek sodrában magam is benne vagyok, akár érzem közvetlenül, akár nem. Figyelem az élet folyásának tobzódó áradatát, a hirtelen vizeséseket, amelyek ezernyi életsajkát törnek pozdorjává, az áradásokat, amint szenvedélyhullámmal borítják el az élet munkás tájainak megművelt vidékeit, szóval életünket, ahogyan lázas apályokkal és dagályokkal ostromolja a jól, rosszul, de maradandó emberi értékekből épült gátakat.

Ami a papír mellé készítetett, hogy a sajtó nyilvánosságához folyamodjam — mert levelemnek ez a célja —, egy emlék, egy háborus emlék, ami nemrégiben került kezembe. Háborus emlék, aminek nyomán tömegével rajzoltak fel felejtettnek hitt képek, történések emlékei. Ugy élnek ezek bennünk, mint előhivatlan fényképlemezek a lezárt fiókban, de a fénytán törvényszerű megnyilvánulásainak hatásai előhívják a körvonalakat és tudatosítják azt, amit csak úgy legbelül tudunk.

Az emlék pedig az idemellékelt kép,
a Leipziger Illustrierte Zeitung egvii háborus számának kitépelt lapja,

ahogyan huszonegynéhány esztendeje feküdt elfelejtve fiókomban. Az ujságlap — amint látni méltóztatik, — egy egyszerű zsidó imakönyvet ábrázol, illetve nem is olyan egyszerű ez az imakönyv, mert lapjait gránátszilánk furta keresztül.

Érdekes háborus epizód volt ez annak idején, de százával fordultak elő hasonló esetek, zsidó és nemzsidó imakönyvekkel egyaránt. Sokan, nagyon sokan élnek a világháborút végigharcolt volt katonák közül, akiknek életét valamilyen imakönyv mentette meg és bizony mondom, annak idején a háboruban igazán nem rézték ki milyen vallásu, csak a kötelességteljesítés volt a fontos. Annak idején nem ment rendkívüli eseményszámba, ha zsidókatonával, zsidó imakönyvvel történt meg az ilyesmi. És éppen ez az a körülmény, amely érdekessé teszi ezt az emléket. Vajjon milyen előérzet, milyen különös megérzés vitt rá, hogy a háborus évek valamelyikének egyik hétköznapiján kitépjem és eltegyem ezt a ma dokumentumként ható ujságképet, amit a **Leipziger Illustrierte Zeitung** nem is kuriózumként közölt, hanem egyszerűen képek szánt a többi képek közé, háborus érdekességnek a többi háborus érdekesség közé.

Vajjon él-e még az a bizonyos sziléziai altiszt, akinek életét mentette meg ez az imakönyv, amikor a német hadsereg egyruhájában, a német császár szolgálatában ott feküdt az ellenséges lövészárkokkal szemben és harcolt milliónyi német polgártársával egyetemben, vallásra való megkülönböztetés nélkül. Él-e még ez a német katonája és ha igen, nem átkozta el azóta azt a pillanatot,

Das Gebetbuch als Lebensretter: Die durchschlagenen Seiten des Gebetbuches mit der festengeblichenen Schrapnellkugel.

Ein jüdischer Landwehr-Unteroffizier, der gegen die Russen gekämpft, hat sein Leben dem Umstande zu verdanken, daß die russische Schrapnellkugel, die den Hochgelehrten und Talmid durchschlug, in dem Gebetbuch stecken blieb, das ihn beim Tode vor dem Tode ins Leben noch zurückbrachte.

amikor zsidó imakönyve megakadályozta, hogy a német birodalom hadseregének eggyel kevesebb katonája legyen?

Ugy zsongtak fel bennem a háborus emlékek ennek a képnek láttára, hogy szinte ismét elkápráztatott és megbor-

zongatott a háboru szörnyü emléke és közvetlen közelből fuja arcomba a vérgőz, puskaporszag, oszlásnak indult holttestek iszonyu leheletét. Emlékeztem a háborura, ahol

csak katonák voltunk, ahol váll-váll mellett harcoltunk és nem néztük, hogy a tuloldalón fekszenek-e hitsorsosok, mert hiszen nekünk, keresztényeknek is hitsorsos felebarátaink harcoltak ott tul a drótakadályon,

nem néztük, vajjon katolikus, vagy más egyéb hitü-e az ellenség, akit nem is ismertünk, nem gyüöltünk, csak legyözni próbáltunk, mert ellenfél volt. Nem nézte a zsidó sem, hogy fegyvergolyója zsidót ér-e a tuloldalón, hogy rohamkése olyan embernek husába vág, aki éppen ugy a közös ősök nyelvén olvassa imádságait, mint jómaga, mert ott, a harctéren, a zsidó is csak katona volt, mint jómagunk is, mindannyian.

Végigjártam a harctereket és sok mindent tapasztaltam. Tudom mit ért a magyar, a román, a német, az orosz, a francia, az olasz katona. Azt azonban, hogy mit ért a zsidó katona, különálló valóságként nem volt alkalmam megismerni, mert az egyenruhába öltözött harcosok között nehéz volt megkülönböztetni a zsidóvallásut, aki

éppen olyan hűségesen küzdött hazájáért, mint más választásu fegyvertársa.

Különösen állott ez a német zsidókra, akik németebbek voltak a németeknél és hozzá nem hasonlításból, vagy helyzeti kényszerüségből, de olyan átérezetten, hogy ezért életüket adták, gyakran vallásilag különböző német katonatársaikat megelőzve.

És láttam — beosztásom lehetővé tette számomra —, fegyvertáborokat, ahol az akkori ellenfelek fogságba került katonái várták a békét és elmondhatom, hogy itt sem volt különbség zsidó és nemzsidó között. Legalábbis abban nem volt, hogy a zsidó éppen ugy viselte sorsát, kitarított vallása mellett nemzetiségénél is, annál a nemzetiségnél, amelynek szolgálatában a harctérrre került. Láttam sebesülteket, akik szülőföldjükre, **hazájukba** vágytak vissza, akik fogságban is hittek **hazájuk** győzelmében és egyetlen pillanatig sem gondoltak arra, hogy faji különállóságukra, **nemzetüktől** való idegenvoltukra hivatkozva előnyöket szerezzenek meg a maguk számára.

Nem tudom milyen volt a százalékarány halottakban és sebesültekben, de merem állítani, hogy a különböző országok zsidó polgárai mindenütt egyenes arányban vették ki részüket a vérzivatar következményeiből. Ami pedig a kémkedési, áruházi, hűtlenségi számcsoportosítást illeti, egészen bizonyos, hogy a zsidóság arányszáma messze elmarad attól a kvótától, amelyet számszerűségénél fogva el kellett volna foglalnia ebben a szomorú statisztikában.

Mindezt pedig nem azért mondom el, hogy a zsidóság hősiességét kiemeljem. Nem. Becsülettel megállták más nem-

zetek fiaí is a helyüket, harcoltak a német parasztleányek és a francia szakszervezetek tagjai, az angol sportfiuk és az olasz velencei gondolások is. De éppen ezen az „is“ szócskán a hangsúly, ami azt kívánja kiemelni, hogy a zsidók sem vonták ki magukat a harcból, a kötelezettségek teljesítéséből. Ezt csak az tudja valóban, aki maga is résztvett a nagy háboruban és tárgyilagos szemmel itéli meg a multat és a jelent. Én érzem, hogy a zsidóságnak fajjá, népcsoporttá történt minősítése, annak az állami és népi közösségnek keretéből való kitépése, amelyben nemcsak élt, de amelyhez már valóban tartozott, olyan műtét, ami nemcsak ok nélkül ítélt amputációra egy testrészt, de ami nehezen gyógyuló, mély sebet vág, a célszerű megoldásnak még csak látszata nélkül is.

Nem tudom, mostanában milyen képeket közöl a **Leipziger Illustrierte Zeitung**, sőt bevallom, azt sem tudom, megjelenik-e. De lehet, hogy éppen azon a helyen szoktak zsidókat kigunyoló, a zsidó gyávaságot bemutató torzképek megjelenni, ahol annak idején ez az egyszerű képesközlemény napvilágot látott. Fogalmam sincs arról, hogy az itt látható imakönyv egykori tulajdonosa, a volt németzsidó frontarcos megérte-e a háboru végét, átélte a nagy változásokat és ha sor került rá, megmentette vajjon életét ismét az átlótt imakönyv? Csak azt tudom, hogy az Élet rohanva sodor bennünket, mindannyiunkat. Váratlan zuhatagai ezerszámra örlik meg az egyéni sorsok kis lélekvesztőit és természetesen, hogy azok jajonganak lehangosabban a legkétségbeesettebben, akiknek élete éppen alámerülőben van és hogy a viszonylag biztonságban lévők a lehangosabb-duhajok s buzgón vernek el hajójuktól mindenkit, aki felkapaszkodni próbálna. De ha valaki elfordítva szemét a nagy káprázatokról, az Élet Folyamát nézi, még ha hajója biztosnak látszik, akkor is lélegzetvesztve érzi a szörnyű áradat iramló rohanását és azt, hogy milyen veszedelmes ezekkel a hullámokkal a barátkozás nevetséges játékát játszani.

Én érzem a szédítő száguldás ijesztő lendületét. Különösen ha a parton a multba elmaradózó emlékeket nézek. Bucsuzkodva és magamradöbbenve, tulzottan nyugtalanul talán...

B. Ferencz, ref. tanító.

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLÁMOSZTÁLYA elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

A Polgár beleszól...

Ismeretes, hogy az állam által a városokra áthárított terhek viselése a városok pénzügyi egyensúlyát erős teherpróbának tette ki és hogy ezt a városi költségvetések sikerrel állják meg,

törvény útján történt gondoskodás a városok pénzügyeinek átszervezésére, ami a városok jövedelmének fokozására a különböző illetékek egész sorának életbeléptetéséről intézkedik

és ezenkívül egyéb kereseti forrásokat is biztosítottak a városok számára.

Ilyen lehetőség a törvényhatósági városok számára engedményezett kizárólagossági jog a városok területén történő energiaszolgáltatás tekintetében. Ezt az intézkedést, mint az ország többi városai is, Aradváros vezetősége szintén felhasználta, hiszen a pénzügyi háztartás mérlegének egyensúlybentartása adott körülmények között valósággal büvészi képességeket követel.

Aradon az energiaszolgáltatási kizárólagosság jogát a városvezetőség elsősorban a korszerű követelmények következtében egyre inkább hasznosított gáz-energia kereskedelmi fogalombehozatalára alkalmazta, miután a villanygyárral érvényben lévő ismeretes szerződés a villamos-energia hasznosításának ügyét már évekre visszamenően és még hosszú évekig rendezte.

Kitünő üzleti lehetőséget kínál viszont a város területén forgalombahozott palackozott cseppfolyós gáz eladási jogának kisajátítása,

amit különben több erdélyi város határozott el. Helyi viszonylatban **Tripa Mihai**, a közüzemek kitünő igazgatója készítette el az erre vonatkozó terveket, amelyeknek tengelyében a már amúgy is korszerűtlenné vált városi gázgyár teljes megszüntetése és a palackozott cseppfolyós gázok forgalombahozatali jogának valamely céggel történő megegyezés alapján való egyedáruságba történő kiadása állott.

A tervek első részét már meg is valósították, amennyiben

a gázgyár teljes felszámolása folyamatban van.

A gyártási üzem megszűnt, a fűtőtestek összeszedése is megtörtént és a további felszámolási munkálatok tervszerűen folynak. Nehezebb ennél azonban — ugylátszik — a város gázellátási egyedáruságának rendezése, mert ez a tulajdonképpen jövedelmet jelentő terv-rész még a kezdeti stádiumot sem érte el.

Jelenleg az a helyzet, hogy a cseppfolyós gázokat forgalombahozó cégek ugynevezett ex-lexben, tehát törvényen kívüli állapotban vannak.

A gázenergia hasznosításának jogára kiírt pályázat alapján megrendezett versenytárgyalás eredményét ugyanis meg kellett semmisíteni és most majd új pályázatot írnak ki, de addig is egyériszt kihasználatlan marad a város számára biztosított ezen kitűnő jövedelmi forrás, másrészt azok a cégek, amelyek az aradi gázenergia-szükségletet ezidőszerint ellátják, tulajdonképpen

a törvény intézkedései ellenére működnek,

mert ilyen üzleti vállalkozást magánvállalat csakis a törvényhatósági városoktól nyert jog alapján eszközölhet.

Mindez viszont nem zavarja azt a nagy gázkereskedelmi vállalatot, amelynek aradi kirendeltsége csaknem kizárólagosan ellátja Aradváros gázenergia-szükségletét abban, hogy a törvényközi helyzetben felhasználva a teljes ellenőrzés hiányát és a pillanatnyilag korlátlan kereseti lehetőséget, megdrágítsa a gáztermékének hasznosításához szükséges készülékek felszerelési díját, és általában árpolitikájával kihasználja a közönséget. Ugylátszik a cég arra számít, hogy a városi jog elnyeréséig — mert biztosra vehető, hogy végül is ez a vállalat nyeri el az aradi koncessziót — különleges kereseti forrásokat teremtsen, amivel kárpótolni akarja önmagát azért, hogy a koncesszió birtokában a jövedelem bizonyos részét le kell adnia a városnak, amelynek részesedése az engedélyezés feltétele.

Egészen bizonyos, hogy a városvezetés most már sürgősen lebonyolítja a gázenergia hasznosításának engedélyezéséről szóló nyilvános pályázatot, mert minden nap veszteséget jelent a városi pénztár számára.

Az is egészen bizonyos, hogy amint az új rendszer életbelép, a város vezetősége

módot és alkalmat talál majd az árak és szerelési díjak ellenőrzésére,

mert nem lehet közömbös az, hogy milyen újabb megterheléseket rónak a város közönségére. De feltétlenül helyénvaló lenne, ha a polgármesteri hivatal és a közüzemek vezetősége addig is, amíg erre sor kerül, tiszta helyzetet teremtenek cseppfolyós és palackozott gáz árviszonyai körül, mert ha már ex-lexben dolgozik Aradon egy nagy jövedelmet jelentő vállalkozást hasznosító cég, legalább ne használja ki a végtelenségig a város lakosságát...

M e g n y i l t

M E D R E A

női divatáruháza

Bul. Regina Maria 16. szám, az Omescu-patika mellett.

SZENZÁCIÓS DIVATUJDONSÁGAI MEGÉRKEZTEK!

Néhány sor

az Cfr panaszkönyvébe

Két hiradás fekszik előttünk, két figyelemreméltó hir. Az egyik azt közli, hogy a temesvári ítélőtábla is jóváhagyta annak a rendőrnek egyhónapos szabadságvesztéséről szóló ítéletét, akit a törvényszék azért ítelt el, mert még 1937 augusztusában hatalmas botrányt rendezett az egyik aradi parkban, ahol

sulyos szavakkal inzultálta Mihaileanu Gh. aradi ügyvéd feleségét,

majd amikor az ügyvéd a botrány színhelyére érkezve, felesége védelmére kelt, őt is sulyosan inzultálta. Az ügyvéd feljelentést tett a rendőr ellen, aki az ügyészségi kihallgatás során sulyos, becsületbevágó kijelentéseket tett az uriaszony ellen, mire **Mihaileanu** ügyvéd rágalmazás címén is feljelentette. Így hozta meg azután a temesvári ítélőtábla helybenhagyó végzését, amely egy hónapi szabadságvesztéssel sújtja a magárá megfélemező rendőrt.

A másik közlés arról szól, miképpen lépett fel a legnagyobb eréllyel **Ionescu S. Petre** aradi vezetőfőügyész két rendőr ellen, akik hivatásukat és megbízásukat félremagyarázva botrányt rendeztek az aradi piacon. A rendőrök ünnepnapia piactilalom megszegése címén valósággal szétverték a piacot, tömegével borították ki a piszkos földre, a járókelők lába alá a zöldséggel, gyümölcssel, tojással teli kosarakat és valósággal brutalizálták a piac megrémült lközönségét. Amikor pedig a véletlenül helyszínére érkező vezetőfőügyész magyarázatot kért a minősíthetetlen eljárásról, a rendőrök, akik nem ismerték az aradi vádhatóság vezetőjét, durván rátámadtak a vezető igazságügyi főtisztviselőre, akit csaknem inzultáltak. A vezetőfőügyész természetesen megtette az intézkedéseket a megtorlás érdekében.

A két hir azt bizonyítja, hogy változatlanul fennáll, amit mi már hosszú ideje ismételten szóvateszünk, nevezetesen, hogy amíg a közigazgatás vezetőállásaiban már valóban odavaló, minősített és hozzáértő férfiak irányítják az ügyeket, az alantas állások betöltésénél még mindig nem érvényesül kellően a kiválasztodás, még nem kifogástalan az alantas beosztásuak megválasztása. Ez a megállapítás különben nem csupán a szorosán vett közigazgatási szolgálatra vonatkozik, hanem általában a közintézmény jellegű hivatalokra és intézményekre, mint például a pósta és az államvasut.

Hangsulyozni kívánjuk, hogy nem akarunk általánosítani, mert nagy általánosságban már az udvariasság és az előzékeny bánásmód érvényesül, de vannak kirivó példák, amelyeknek el kell tűnniök, éppen a közösség érdekében.

E sorok írója a közelmúltban Nagyváradról hazajövet épületes és megengedhetetlen botránynak volt szem- és fültanuja, amikor is

egy vasuti ellenőr minősíthetelenül inzultált egy uriaszszonyt.

A hang, a fellépés, az eljárás, általában a magatartás olyan megdöbbentően durva volt, hogy az egész vasuti kocsi őszinte felháborodását kiváltotta, mert — és ezt hangsúlyozni kívánjuk — annak ellenére, hogy

hivatali szempontok szerint az ellenőrnek igaza volt, így nem lehet és nem szabad bánni nemcsak egy urihölgygel, de egyszerű földmivesutasokkal sem.

A történet a következő: Nagyváradon egy Aradról a közelmúltban elszármazott aradi uriaszszony szállt fel testvérhugával és kis gyermekével a vonat egyik fülkéjébe. București felől érkeztek, Aradra igyekeztek, hogy a háztartásnak az új lakhely felé való irányítását elintézzék. Történetesen a megengedettnél valamivel nagyobb poggyászt hoztak magukkal és így szálltak a vonatba, viszont elképzelhető, hogy a „kihágás“ nem volt tulságosan veszélyes, ha egészen Nagyváradig akadálytalanul utazhattak. Alig indult el Nagyváradról a vonat, amikor ellenőr jelent meg a kocsiban és azonnal felfedezte a súlyos bünt, amelyben a meg nem engedett mennyiségű poggyász tulajdonosai vétkeseknek találtak. Azonnal felelősségre vonta az uriaszszonyt, aki magyarázni kezdte, hogy

kisgyerekekkel utazik s nagy utat kell megtennie, nem válalhatta az utat kis kékításkával, de ha már poggyászaiknak mennyisége sérelmet jelent a szabályokkal szemben, hajlandó büntetést fizetni.

Az ellenőr azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem szidalmazni kezdte az uriaszszonyt, akit valóságos elárasztott dühkitörésének minősíthetetlen szóáradatával. Egészen Aradig állandóan kellemetlenkedett az ellenőr és közben olyan hangot használt, hogy a kocsi utasai felháborodottan tiltakozni kezdtek fellépése ellen. Az uriaszszony Aradon lefizette a teljes birságot — 73 leit!

Történetesen külföldiek is utaztak a vasuti kocsiban, ahol az épületes botrány lejátszódott és amikor ezek a külföldiek látták, milyen botránnyt rendez az ellenőr, lefordították maguknak a párbeszédet és a nekimelegedett vasuti tisztviselő minden szavát mindaddig, amíg felháborodottan tiltakoztak a súlyos szidalmak további fordítása ellen. És éppen ez a körülmény kölcsönöz különös jelentőséget az esettel kapcsolatos megállapításainknak. Mert

az ország idegenforgalma, jóhírneve, a vasut általános érdekei és a jóírés nevében tiltakozunk elsősorban a történetek miatt.

A vasut az ország idegenforgalmának ütőereje, tehát legeslegelsősorban itt szükséges az európai modor érvényesítése,

hiszen elképzeltük, milyen idegenforgalmi propaganda egy-egy ilyen felháborító botrány.

Egyetlen ilyen eset semmivé teszi a propagandahivatal költséges reklámakcióinak jelentős részét és jónéhány embert elriaszt az ország látogatásától.

De másik két szempontja is van ezeknek az ügyeknek. Az egyik az, hogy a belföldi polgár is méltán elvárhatja és egészen bizonyos, hogy illetékesek meg is követelik, elvárhatja a teljes tiszteletet és előzékeny bánásmódot. Minden vonatkozásban áll ez, hiszen az adófizetőről már annyiszor megállapították a legilletékesebbek, hogy nem a polgár él a közhivatalért, hanem igenis a közhivatal és a közhivatalnok van a polgárért. Ez a tény pedig sokszorosan valóság és vitathatatlan igazság például a vasut esetében, amikor

kereskedelmi vállalkozásról van szó.

Az utas nyílt üzleti összeköttetésben áll a szállítási díjat bevételező és ezért ellenszolgáltatásra kötelezett vasutal és ha a verseny lehetősége meg is szűnt, éppen az államhatalom kötelessége, hogy

**az engedményezett és különleges jogokkal felruházott kereskedelmi intézmény ne félhessen vissza kiváltságai-
val.**

A vasut nem közhivatal, a vasut kereskedelmi vállalkozás és mindenki joggal követelheti meg azt a bánásmódot, ami a kereskedelmi életben iratlan törvény.

A másik szempont pedig a poggyászmennyiség meghatározásának bürokratikus merevségére vonatkozik. Abban a fülkében, ahol ez az eset történt, például csaknem kizárólag kirándulók ültek. Mindenesetre a fülke egyetlen utasának sem volt komolyabb poggyásza, viszont a fülke annyira zsúfolva volt, hogy sokan állva tették meg az utat. Mármost,

ha a vasut annyira nincs tekintettel kötelezettségeire, hogy a megváltott jegyért mindenki számára ülőhelyet biztosítson, legalább azt vegye figyelembe, hogy az utasok legnagyobb része poggyász nélkül utazik, tehát ha egy valaki, szemmel láthatóan indokolt esetben kénytelen valamivel több csomagot magával vinni, ne rendezzenek botrányt a vasuti közegek.

Végeredményében más az, ha valaki például árut visz magával és más az, ha a gyermekével utazó anya annyira lépi túl a megengedett kereteket, hogy

a kirótt birság sem haladja meg a 73 leit . . .

Általában:

több Mihaileanu ügyvédre lenne szükség, aki erélyesen visszautasítja a hivatalos jellegtől megszedült tulkapók kellemetlenkedéseit, de még inkább több olyan főügyészre, aki gondolkodás nélkül a brutalizált emberek védelmére kel.

Lehet, hogy kihágás történt az államvasut poggyászszállítási szabályzata ellen ama bizonyos Nagyváradról Arad felé ha-

ladó vasuti kocsiban, lehet, hogy az aradi piac kofái is vétettek a piacrendeletnek, de mindez nem indokolja az európai hang száműzését, a brutalitás alkalmazását. Ionescu S. Petre aradi vezetőfőügyész példát szolgáltatott és nagyon üdvös lenne, ha végre a saját hatalmukról alkotott téves fogalmaktól megszédült alantas beosztású közalkalmazottak — tisztelet a többséget jelentő kivételnek — minden polgárban egy-egy királyi vádbiztost látnának, akinek meg van a hatalma ahhoz, hogy erélyesen megvédje saját nyugalmán és becsületén kívül az ország jóhírnevét is . . .

Felháborító üzérkedés folyik az új kibocsájtású román jubileumi bélyegekkal !

Az **Ország-Világ** nagyszámu bélyeggyűjtő előfizetőinek közlései alapján felhívjuk az illetékes fórumok figyelmét arra, hogy

az új bélyegekkal folyó üzérkedés ismét sok bosszúságot és kellemetlenséget okozott a gyűjtőknek: az utóbbi időkben kibocsájtott jubileumi sorozatok címleteiből vagy nagyon kevés, vagy egyáltalában nem is érkezett vidékre, úgy hogy a nem bucarestii gyűjtők alig jutottak a jubileumi sorozathoz.

Már több ízben kifejtettük, hogy

megengedhetetlen üzérkedés folyik az újkibocsájtású bélyegekkal,

mert azok, akiknek az az érdeke, hogy összeharácsolják és azután drágított áron árusítsák a bélyegeket, valósággal megakadályozzák ezeknek vidéki forgalombahozatalát. Márpedig ez közönséges árdrágítás és a külföldi gyűjtők — amikor érdeklődésükre azt a magyarázatot kapják, hogy vidéken nem kapható ez, vagy az az új bélyeg, el sem hiszik a felhozott okokat.

A postának nem érdeke a bélyegüzérkedés támogatása és ha valamilyen szempont irányadó lehet, ez csakis a filatelisták támogatása, nem pedig az árdrágítás lehetővé tétele.

Világszerte mindenütt a legnagyobb figyelmet fordítanak a filatelisták érdekeire, a bélyegkibocsájtások elhatárolásánál szinte már nem is a forgalmi szükséglet, hanem a gyűjtési szempontok az irányadók, természetesen tehát, hogy romániai viszonylatban ugyanennek a elvnek érvényesülését kívánják meg mindazok, akiknek nem üzleti alapon, hanem a szép és nemes szenvedélybe való bekapcsolódás révén közik van a bélyegekhez. Annál inkább figyelemreméltó szempont ez, mivel a bélyeggyűjtés nemzetközi elterjedtsége a külföld figyelmét erősen viszonyainkra irányítja és külföld előtt nem tesz jó benyomást az a tény, hogy az országban a filatelisták működését árüzérkedés és spekuláció bénítja meg.

Irja meg szerkesztő ur,

mit láttunk a napokban, egy németországi turistacsoport Aradra érkezése alkalmával. Hatalmas, gyönyörű társasgép-kocsi hozta Aradra a külföldi köruton lévő németországi turistákat, akik a rendezett — és hozzá minden vonatkozásban rendezett— életőrülmények látható külső megnyilvánulásainak jegyében foglaltak helyet a kocsin, szálltak le amikor megérkeztek az aradi tartózkodásra kijelölt szálloda előtt és oszlottak szét a szálló előcsarnokában, hogy átöltözködve, megmosakodva találkozzanak ismét s így induljanak el együttesen megnézni az esti Aradot és elkölteni a közös vacsorát.

Szemtanu ott állott a szálloda előtt és elnézte ezeket a derüs, szemmelláthatólag megelégedett néptársakat, akik nemcsak az anyagi függetlenség teherbíróképességének jóleső érzésével, de a hatalmas faji összetartozásban gyökerező világszemlélettel járnak a világot. **Szemtanu** futólag elgondolta, hogy ezek a turisták csak cseppjei a nagy néptengernek, amelyet otthonhagytak és amely nagy egészében éppen úgy magabiztos, céltudatos, kételkedést nem ismerő és egységes, mint ez a kicsi csoport. Amikor a turisták eloszlottak zobáikba menet, **Szemtanu** még ott állott az előcsarnokban és még akkor is ott bámészkodott elgondolkodva az élet érdekességeiről, amikor a birodalmi németek hangos, jókedvű csoportja ismét összegyűlt az előcsarnokban.

És ekkor történt. Első pillanatban semmi különös élményt nem ígért a jelenet, de később olyasmi következett, amit csak filmekben szokott látni az ember, vagy nagyon elfogult, nagyon nemtárgyilagos könyvekben, ujságcikkekben olvasunk néhanapján. **Szemtanu** el sem hitte volna, ha nem saját szemével látja, ott az aradi szálloda előcsarnokában.

A vig, jókedvű társaság szemmelláthatóan tökéletesen egységesen, a hosszu utazás ezer apró baráti vonatkozásával kisebb csoportokra bontva, de nagy egészében még jobban összeforrva, elindult vacsorázni. Beszélgetve haladtak a kijárat felé, amikor egyikük észrevette, hogy nem mindannyian indulnak utnak. Egyik néptárs észrevette, hogy másik néptárs visszamaradt. Ott ült a szálloda előcsarnokában, előtte levelezőlap, kezében pedig töltőtoll és irt. Visszaszólta érte, először egyik utitárs, azután a másik is, végül pedig valamennyien sürgették, hogy hagyja abba az írást, menjen velük vacsorázni, meg várost nézni, szórakozni, vigan lenni, már ahogyan az ilyenkor lenni szokott. De a néptárs szabadzott. Hogy nem... majd utánuk megy... menjenek csak, most még valami apróságot amugy is el kell intéznie. Hogy ne is sürgessék, mert nem megy...

Nem is hagyta abba az írást, csak akkor, amikor a tár-

saság már elvonult. Amikor elhalt az utitársak zsongása, német turista gyorsan becsavarta töltőtollát, eltette a levelezőlapot és miután gondosan körülnézett, kivett a zsebéből egy ujságot, féltő gondossággal úgy fordította, hogy nem lehetett látni a címlapját, azután újra körülnézett és vigül is el kezdett olvasni.

Tulajdonképpen ez a gondosság, ez az óvatosság hívta fel **Szemtanu** figyelmét. Mert igaz, hogy magában véve az is érdekes, amikor egy turista csak azért marad el a közös vacsorától, mert ujságot akar olvasni, de az a mód, az a körülmenyesség, ahogyan ez a német polgár elővette és olvasni — nem, nem is olvasni, falni — kezdte az ujságot, miközben újra és újra felfigyelt, körülnézett és óvatoskodott, hát ez minden esetre figyelemreméltó volt. **Szemtanu** az olvasó férfi hátamögé került és úgy próbálta ellesni, milyen ujságot olvashat ilyen vigyázva a Harmadik Birodalom aradi turakirándulásán lévő polgára? Ügyelni kellett, mert az olvasó férfi is ügyelt s így nem lehetett feltűnően figyelni, de végül is, miután az illető ur elsősorban turistatársaira ügyelt s más földi halanóktól kevesebb elővigyázatossággal óvakodott, **Szemtanunak** sikerült mégis meglátnia az ujság címét. A néptárs a **Pariser Tageszeitung** című párisi emigráns német lapot olvasta . . .

Nem mondjuk, nincs ebben semmi különös. Eljött hazájából, hát most kicsit tájékozódni akar, a néptárs szeretné tudni, mit hazudozik össze az emigráns sajtó, tisztába akar lenni a külföldön terjesztett rágalomokkal. Érthető ez kérem, mert hát ugy-e, nem lehet — főképpen külföldön nem lehet — megtiltani az embereknek, hogy érdeklődjenek, viszont egészen bizonyos, hogy minden, amit az emigráns lapban olvasott, csak felháborodást, csak megvetést váltott ki derék néptársi lelkéből.

Valóban, mindezt magunk is így hinnék és állítanánk, ha nem láttuk volna a lap olvasásának körülményeit. A társaságtól való elmaradást. A vacsoráról való lemondást. A féltő elővigyázatosságot, ahogy a lapot a néptárs elővette. És az érdeklődést, amellyel rohanva olvasta végig a sorokat és az oldalakat, ama bizonyos megvetendő külföldi német lapban . . .

Nem, semmi rosszat nem gondoltunk, ahogy elnéztük a Harmadik Birodalom öntudatos, magabiztos és kétségtelenül fajilag tökéletesen megbízható, külföldet nem kényszerűségből járó, vidám turistáját. Csak úgy mellékesen villant meg bennünk a gondolat, hogy mégis, mintha valami jelentősége lenne ennek a kis mozaik-képnek. Ennek az élmény cseppnek, ami ha igazak a természeti törvények, magában viseli a nagy tengernek, amelyhez tartozik, minden ismérvét, tulajdonságát és összetételét . . .

Egy lapra fizessen elő de az az egy — jó legyen

Amig az ujság a közönséghez jut

(Nagyvárad.) Mühelytitkokat mondunk el az alábbiakban. Nem leleplezésnek készült ez a riport, hiszen nincs leleplezni való arról, ami a nagy nyilvánosság elé kerül: az ujságról. Csupán azt akarjuk megismertetni a közönséggel, mi minden történik redakcióban és nyomdában addig, amig a friss lap elhagyja a gépet és az olvasó elé kerül.

INDULÁS A NAPILAPNÁL

Az indulás tulajdonképen azt jelenti egy napilapnál, mint az építkezésnél az alapozás. Vegyünk például egy hétfői napot. A szerkesztő délelőtt 10 órakor íróasztalához ül. Előveszi az előjegyzési naptárt, amely feltünteti, hogy vasárnap milyen ülések és összejövetelek voltak.

Ezek a muszáj-riportok ki vannak osztva a lap munkatársai között.

A rend az lenne, hogy a vasárnapi eseményekről szóló tudósítások már megírva feküdjenek a szerkesztő asztalán. De nem fekszenek és a munkatársak sem sietnek a bejövettel. Ilyenkor a szerkesztő a kelleténél is idegesebb és a munkatársak közvetlen hozzátartozóit közvetlen összeköttetésbe hozza a kalendáriumi szentekkel.

A szerkesztő elkészülésében rácsap a postára, ami alatt a csere-lapok és a vidékről beérkezett helyi jelentőségű keskenyvágányu események bő és kimerítő leírása értendő. Először a leveleket bontja fel a szerkesztő. Az egyik két árkusra szóló tudósítás az iparos-kör nyári táncmulatságáról, amely egy héttel ezelőtt zajlott le nagy erkölcsi és anyagi siker mellett. A szerkesztő huzni, javítani kezdi a kéziratot, de semmire sem megy vele. Végül is kénytelen maga megírni néhány sorban a referátát.

— Legalább névsort is küldött volna az a vidéki bácsi!
— dühösködik a szerkesztő. Mert hölgyek névsora nélkül olyan egy ilyen tudósító, mint lakodalom zene nélkül.

Ezután sorra kerül a többi levél és a sok fáradsággal és fejtöréssel papírra vetett tudósításokból 10—15 soros beszámoló lesznek. Közben 11 óra lesz. A nyomdából feljön a szedőgyerek.

— Szerkesztő ur, kérek kéziratot.

— Máris?

— Azt üzeni a mettőr ur, hogy két oldallal többek leszünk, mert hétfő van.

A szerkesztő odaadja a vidéki híreket és beletemetkezik a csere-lapokba. A kifutó ismét megjelenik. Más kézirat is kell, merthogy két szedőgép van befűtve és az egyiket cikket akarnak szedni.

— Cikket? Honnan adjak cikket? Azok a betyárok (ezek a munkatársak) semmit se hoztak be. Honnan vegyek cikket? A kisujamból?!

Hopp! Ott az olló. A szerkesztő leghüségesebb segítő-társa. Mindenki elhagyhatja: munkatársak, szerető, barátok, csak az olló ne hagyja el. Néhány nyisszantás és megvan az örökéletű cikk és a második gép is indulhat. Ez az indulás, ez a lapnál az alapozás.

SAKÁL ÚR ELALUDT

Tizenegy óra harminc perc. A sakál kócosan, álmosan megjelenik. Vesztére. A szerkesztő a veséjét veszi, persze képtelenen. A vasárnapi riport nincs megírva. Nem is lehet, mert nem is jelent meg a bőrfeldolgozó iparosok szakértekezletén. Szombaton záróráig ült a kávéházban, vasárnap délben ébredt, tehát nem lehetett jelen a szakértekezleten, amely vasárnap reggel 9 órakor kezdődött.

— Szerkesztő ur kérem, a tudósítást csak délután csinálhatom meg, mert a határozati javaslatot nem adták ki.

— Megszerezni sakál ur!

A sakál ur elsiet. A korzón nők sétálnak a verőfényes napon. Egy formás női boka többet ér, mint a bőrfeldolgozó iparosok szakértekezletén hozott határozati javaslat. Majd délután utána jár a dolognak, most délelőtt a női bokáknak jár utána.

Azalatt a szerkesztő végigfut a vidéki lapokon és az olló segítségével két lapra való anyagot nyír össze.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A DÉLUTANI MUNKA

Csak annyi kézirat megy a nyomdába, amennyi a két oldal többet. Dél felé az egyik munkatárs behozza a vasárnapi riportot, a sport tudósítás is befut. Van kézirat. Hiába, a szerkesztőt sohasem hagyja el a szerencse. Délután 4 óra felé kezdődik a szerkesztőségi munka. Ekkorára valamennyi munkatárs befut. Az írógépek kattognak, a tollak sercegnek. Készül a sok kézirat. Közben elhozzák a politikai tudósításokat, megérkeznek a külföldi táviratok, a rádió-jelentések, amelyeket a szerkesztő átböngész, hátha akad vezércikk-téma bennük. A vezércikkíró ugyanis dolgozni szeretne. Hiszen ha témája volna. De kiírta magát és témát vár. Nincs jelentősebb esemény. Pedig vezércikk kell. A városnál semmi esemény, a megyénél ugyanez a helyzet. Külföldön semmi újabb, a belpolitikában szélcsend. Végre nagynehezen akad egy téma, ezt alaposan megbeszélik és készül a vezércikk.

Délután hat órakor jön az éjszakai mettőr.

— Szerkesztő ur, kevés a hely, mert tele vagyunk potya hirdetéssel.

— Akkor miért szedtek délelőtt és ebéd után?

— Akkor még nem volt annyi potya hirdetés. Ne tessék sok anyagot adni, mert nem férünk.

— Itt van a kézirat. Urak! Mindent röviden. Kevés a hely.

— De szerkesztő ur, a bőriparosok határozati javaslata fontos.

— Maximum husz sor az egész vacak. Hallotta, hogy nincs hely!

Jön a mozi-kommuniké. Ez utóbbi soronként lesz fizetve. Ezt egész terjedelmében le kell közölni. Minden mást röviden, mert mindennek el kell férni a lapban. A táviratokból és a rádióból csak a fontos dolgokat dolgozzák fel. Közben garmadára nő a kézirat a szerkesztő asztalán. A ceruza kéjelegve szánt végig a sorokon, hogy csak a lényeg maradjon meg.

Megérkezik a lap-barát, aki hireket, pletykákat hoz. A külön riportokra beosztott munkatárs készen ül, mint a prédára leső sas. A lap-barát elmond mindent és távozik.

— Cápá ur, csak azt írja meg, amit ez a pletyka-fészek utoljára elmondott. A többi vacak. De ezt színesen írja meg. Színesen és röviden. Maximum hatvan sor.

Magából kikelt hölgy ront be a szerkesztőségbe. Hogy őt roppant sérelem érte, amit okvetlenül reparálni kell, mert máskülönben lemondja a lapot és sajtópört indít. Hogy neki nem a ballábán van tyukszeme, hanem a jobblábán és erre tapostak. Ezt tessék helyreigazítani, mert különben stb. stb. Meglesz, hogyne lenne meg. Csak tessék ránkbizni. Helyreigazítjuk. A munka lázában történt az elírás. Ezen nem lehet csodálkozni.

Jön a festőművész. Irjanak a tárlatáról hosszú, kimerítő tudósítást. A jövője függ tőle! Hogyne! Meglesz! Sok szerencsét. Festőművész el. A művészi beszámoló negyven sor. És jönnek mások, más kívánságokkal, panaszokkal, tervekkel, ötletekkel. A kézirat-halom egyre növekszik és a mettőr veszszekszik, hogy nem fér a lapba. Pedig muszáj. Ujabb selejtezés, újabb rövidítés. Végre csend és nyugalom. A munkatársak távoznak, csak az inspekciós marad a szerkesztővel és csendesen beszélgetnek, amíg a mettőr feljön a slusszért. (Az utolsó kéziratok.)

— Kérem szerkesztő ur, még száz sor kell! Elmértem magam!

Reprodukálhatatlan káromkodások.

A MENTŐ TÁVIRAT

Keresgélés a kivágott anyag között. Az nem jó, ez sem. Nagyon vágott izü. Talán ez jó volna? Igen, de túlhoszu. Nem jó, nem nagyon érdekes. Honnan kerítsük elő a száz sort? Már este tíz óra van, de a száz sor még nincs meg. A lapzárás rohamosan közeledik. Nyílik az ajtó. Jön a Rador, a mentőangyal. A szerkesztő és inspekciós gyorsan megírják a hiányzó száz sort, a nyomdában még gyorsabban kiszedik. Kész a lap, kezdődik a tördelés.

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyegzőgyár, Arad,
Str. Eminescu 12.

Félóra mulva már dübörög a rotációs gép és reggel a közönség kézhez kapja a lapját, amelyre az a megjegyzése, hogy

nem érdemes rá előfizetni, mert nincs benne semmi.

Pedig minden benne van, ami történt. De ennél több is: benne van az ujságírók életének és egészségének egy darabja, benne van az ujságíró ötlete, szorgalma, tehetsége, szive és vére. Pedig erre nem fizet elő a közönség.

„A főpolgármester ne kéretti . . . !”

Néhány nappal ezelőtt Vlad Alexandru tábornok-főpolgármester két ízben is volt kénytelen nyilatkozni arról, hogy bizonyos személyek

viszaélnék nevével

és illetéktelenül pénzt vesznek fel, rendezvények ürügye alatt. A tábornok-főpolgármester sajtónyilatkozata azonban csak részleges hatást ért el, mert azok a bizonyos személyek, akiknek tevékenységéről a nyilatkozat szólt, nem zavartatták magukat és tovább folytatták „munkájukat”, ami jó néhány ezer leibe került az aradi közönségnek.

Mintha mi sem történt volna, úgy állítottak be a kiszemelt áldozatokhoz és közölték:

„Vlad tábornok-főpolgármester ur küldött önhöz, hogy sziveskedjék munkánkhoz adományával hozzájárulni...”

Ezzel kapcsolatosan egyébként az aradi kereskedelmi és iparkamara is közleményt bocsájtott ki, mindez azonban nem jelenti ennek a régen panasz tárgyát képező problémának a megoldását.

Itt, ezeken a hasábokon, már számtalanszor szóvátettük a közönség megadóztatásának ezt az éppenséggel nem

kívánatos és mindenképpen viszás módját,

ami elől nagyon nehéz kitérni és ami még akkor sem lehet gyakorlat, ha a rendezmény, amelynek érdekében a gyűjtők fáradoznak, valóban megvalósul, ami azonban sajnos már-már ritkaságszámba megy.

Nem azoknak a nyilatkozata szükséges a közönség felvilágosítására, akiknek nevében a gyűjtések, pénzbeszedések történnek. Radikális intézkedésre lenne szükség, meg kell végre szüntetni minden ilyen akciót, tekintet nélkül annak jellegére és állítólagos célkitűzésére.

Mindenki hajlandó áldozatokat hozni, különösen nemes célok érdekében.

A közönségnek az a rétege, amelyet ezeknek a kezdeményezéseknek során előszeretettel igénybe vesznek, nem zárkozik el a jótékonykodástól, de az mégsem lehet rendszer, hogy valósággal kikényszerítsék az adományokat, nem lehet rendszerré tenni a hangot és a modort, ahogyan a „gyűjtők” fel-

lépnek. Természetesen a **szociális szempontok** vezetik tiltakozásunkat, de nem mellőzhető szempont az erkölcsi álláspont sem, mert nem válik büszkeségére a közönségnek sem az, hogy állandóan erőszakolt **hazafeltekkel** adóztatják meg a közterhek viselésében amugy is helytálló közniséget.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Egy konkrét esetből kifolyólag megállapították a napokban az orvosok törzsasztalánál, hogy bizonyos esetekben a lépcsőhurut igen súlyos nyelőke-komplikációkat idézhet elő. — Az érdekes szakvéleményt széles körökben élénken és többféle verziókban tárgyalják.

— Egy ismert fiatal uriaszony a héten volt először abban a helyzetben, hogy vacsorára hívatta meg jóbarátait és ismerőseit. Összesen tizen ültek le a frissen berendezett ebédlőben az asztalhoz és a tiz ember számára tizenegy szeletet hoztak be. Mindenki megette a maga bécsiszeletjét és maradt egy. — Parancsoljátok — mondta a háziasszony. — Szerénységből senki sem akart az árván maradt szelethez nyulni, pedig mindenkinek meglátszott, hogy nem lakott tulságosan jól. De mi történt? Hirtelen rövidzárlat támadt és vak sötétség borult a szobára. A háziasszony a tenyerét gyorsan a megmaradt bécsiszeletre tette és ebben a pillanatban kilenc vilt szurta át a kezét.

— Egy igen szimpatikus kereskedő egy bridzspartiban kibicel a Lloyd-klubban. Akinek kibicel, az bemond három kört. Jeles barátunk megnézi a többi partner lapjait és azt mondja: — Na, ha ezt megcsinálod, szemem köphetsz! — A játékos persze megcsinálja. — Na — mondják neki —, tartsd az arcod, hogy szemem köphessen. — Nem sietős — hangzott a válasz — elszámolási viszonyban vagyunk.

— **Deutsch Aladár**, az aradi viszonylatban is jól ismert részletkereskedő-milliomos mostanában Aradon járt és sokat panaszkodott ismerőseinek arról az állítólag igen jelentős, többmillió leies veszteségről, ami egyik legnagyobb vagyontárgyának, egy nagyváradi ingatlannak eladása során érte. **Deutsch Aladár** úgy meséli, hogy a tizenöt millió lei rendes forgalmi értékű hatalmas palotát kisajátítási áron vásárolták meg tőle és az illymegállapított árfolyam mellett éppen a felét kapta meg a palota valódi értékének.

Szomorodott szírvvel

tudatja egy idős házaspár . . .

Megnató történetet hallottam arról, hogy milyen súlyos csapás ért egy idősebb aradi házaspárt: kedvenc kutyuskájuk, „aki“ tiz évig élt házukban, megbetegedett és hosszas szenvedés után a másvilágra távozott. Az idősebb házaspár megkönnyezte a hűséges négylábu barátot, napokig teljesen a szomoru haláleset hatása alatt állott, arról pedig, hogy másik kutyuskával vigasztalódják, hallani sem akart, mert egyrészt szegény megboldogult pótolhatatlannak tűnik szemükben, másrészt férjnek és feleségnek egyöntetűen az a véleménye, hogy

nem akarnak megélni még egy kutyahalált . . .

Minden becsülésem a kutyabarát házaspáré, amit az is kézenfekvővé tesz, hogy magam is kutyatulajdonos vagyok. Részvétellel vagyok irántuk, mert tudom, mennyire meg tudjuk szeretni kutyabarátainkat, ezeket a hűséges kísérőket, meleg baráti szemükkel, okos lényüket és néma együttérzésüket, amellyel minden mozdulatunkat, egész életünket kísérik. Mondom, minden megbecsülésem a sajnálkozó házaspáré, mégis elgondolkoztam kicsit erről a kutyahalálról, a kutyabarátságáról és általában a kutyasorsról úgy, ahogyan az életünkbe ékelődik.

Abban a bizonyos jó békevilágban, amit annyiszor emlegetünk multbamerengő érzélgőséggel,

a kutyák igazán kutyamódra éltek.

Szabad velejárói voltak az emberi településnek, az emberi tűzhelynek, kutyaéltl ettek, kutyafekhelyen háltak, kutyamódra bántak velük, ami azonban nem jelentette általában azt, hogy a kutyasors rossz sors lett volna. Ha valami rosszról volt szó, azt mondogattuk ugyan, hogy „a kutyának legyen mondva“, de hát mi sem jellemzi jobban a „jó békeéveket“, mint éppen az a tény, hogy annak idején még a kutyáknak is jólment dolguk . . .

És kirobbant a nagy háboru, a maga vérzivatarával, szenvedéseivel és megpróbáltatásaival, amikor az embereknek is kutyául ment és a kutyák egy részének is emberi hivatás, vagy legalábbis ezzel szoros kapcsolatban álló feladat jutott. Kiderült, hogy

a kutya a leghűségesebb barát,

hogy a kutyahűség nem mesetéma, hanem igazi érték, valóság. Pedig a háboru sok csalódást okoztt. mert a lövészárk-bajtársiasság mellett kivirágzott az egymás közelében élők között is a gyűlölködés, ellenségeskedés, irigység s általában az emberi természet számos vadvirága. De a kutyában nem lehetett csalódní. A kutya haretűben és a mögöttes or-

szágrészekben egyaránt megbízható, odaadó barát volt s amikor a háboru mozgalmái, a világotperzselő tüzvész hűsége megrendítették, megolvasztották, semmivé tették férfiak és kiépült együttélési kereteket,

a kutya változatlanul hűségesen nézett fel az emberre, hordta a sebesülteket, vitte a híreket, elkísérte magános sétaín az itthonmaradottakat és változatlan csodálattal, teljes odaadással várta a parancsokat . . .

Határozottan ez a helyzet volt a talaja azután a háboru befejezésével lábrakapott nagy kutyakultusznak.

A kutyabarátság, a kutyák iránti szeretet olyan méretekben fejlődött ki, amire eddig nem is volt még példa.

Világszerte dédelgették a kutyákat, olyan hölgyek, akik egyébként egy virágvázának odébbtételével sem vesződtek fáradságot nem kimélve, vezényelték a személyzetet kutyuskáik ellátására és egymással vetélkedve egyikezték ellesni a szeretett négylábuaknak még a gondolatát is. Szépségversenyek és kiállítások tömege jelezte a kutyakultusz tündöklődését, milliós számra sütkéreztek az emberi megbecsülés áldott melegében az ölebek, a finom házikutyák, a gondosan mosott és nevelt legkülönbözőbb kutyafajták és bizony voltak helyek, ahol a kedvenc kutya csakis márkás porcellánból fogyaszhatta el gondosan megválogatott falatjait.

Mindez pedig egyre érthetőbbé vált, ahogyan multak az évek, mert az emberek mindjobban egymás ellen fordultak. Ezekben az esztendőkbén valóban egymást marták az emberek, általában

a legjobb barátok bizonyultak legmegbízhatatlanabbaknak

és bizony a hullámzó konjunkturalehetőségek szintén alaposan megváltoztatták a szerelem fogalmát s nem egy asszonyt röpitettek ki a szüknek bizonyult családi körből, a váratlanul világfivá változott férjek típusáról nem is beszélve. Ezek a felismerések juttatták a kutyákat ahhoz a sorshoz, hogy bizony már

nagyon sokan szívesen vállalták volna a kutyasorsot s a jólápoltt, jóltartott állatokra gondolva fanyalogva mondogatták: „**nekünk legyen mondva . . .**”

Dehát — így mulik el a földön a dicsőség — a kutyákra is sor került. Egyrészt a kutyakultusz is csökkent, másrészt azonban

világszerte bizonyos kutyaellenes magatartás észlelhető hatósági körökben.

Szemtanui vagyunk annak, hogy megszükül a kutyák „élettere“, mert különösen a nagyvárosokban hoznak egyre-másra olyan rendszabályokat, amelyeknek következtében

már a kutyák sorsa sem irigylésreméltó.

A nagyvárosokban erősen „irányított“ a kutyák élete, megtiltják négylábu barátainknak a sétálást, a vidám ugrálást, sőt még talán a csaholást is. Kitiltják a kutyákat bizonyos

uccákról, bizonyos városrészekről, az ebzárlatot valóságos statáriummá szigorítják, a mérgezett kolbászok kutyák és gazdák rossz álmaiban egyre gyakrabban kísértének és soha nem képzelt hatalmat kapott az elsőszámú közellenség, a sintér. Már olyan nagy a veszedelem, hogy az ősi ellenségnek számító macskák tulajdonosai is a kutyatulajdonosok mellé állnak a napról-napra növekvő sintér-veszedelem és különösen a kutyaellenes szellem elleni küzdelemben, de mindhiába, mert ugylátszik most következik a nagy korszakokat a történelem folyamán mindig árnyékként követő hanyatlási időszak, szegény, barátainkra kutyavilág vár. Newyorkban például egyszerűen elhatározták a kutyanéesség kiirtását és amilyen határozottá vált az Ujvilág városi közigazgatása az utóbbi időkben, keresztül is viszik majd a kegyetlen rendszabályt . . .

Vigasztalódjál hát derék idős házaspár, ne sirassad életbevisszahívó szomorúsággal kedvencedet, az utólérhetetlenül okos kis foxit. A derék eb teste most már nyugodtan pihen és — ha van kutyatulvilág —, lelke ott hancurozik azon a vidéken, ahol minden ötlépésre egy-egy pompás sarokkő várja a kutyaelleneket. Ezeket a csendesen elpihent kutyuskákat legalább békében hagyják, nem bolygatják emléküket és nem kutatják sorsokbagázoló kiméletlenséggel — a származást . . .

Tűz volt Bucureștiben : University Library Cluj

lángok veszélyeztették egy aradi hatalmas vagyontörődékét

Néhány napja nagy tűz pusztított Bucureștiben és ennek a tűznek érdekes aradi vonatkozása van. Amint a napilapok megírták, a tűz elpusztította egy aradi cég Bucureștiben felhalmozott gyapot-készletét is, ami állítólag kétmilliót meghaladó kárt okozott a cégtulajdonosnak. Az ügy érdekessége azonban az a kulissza-titok, ami azonban ma már nyílt titok Aradon, hogy

a lángok tulajdonképpen egy híres aradi nagyvagyontörős roncsait pusztították el, mert a kétmillió leies kárból becslés szerint háromnegyedmillió nem a szóbanforgó céget, hanem a cégtulajdonosokkal a közelmúltban társult volt aradi kereskedőt terheli.

A bucureștii tűz felvillanó fénye valóságos regénytörödékre vet fényt, regénytörödékre, amelynek címe ez lehetne: „Mig egy jómegalapozott polgári vagyontörös eljut odáig . . .“ A történet pedig a következő:

Arad egyik legismertebb, közbecsült kereskedő cégébe nőszült be még évekkel ezelőtt egy külföldről Aradra származott fiatalember. Jómodoru, rokonszenves, csendes férfi a szóbanforgó kereskedő, aki eredetileg nem kereskedelemmel foglalkozott, mert tulajdonképpen hivatalnok ember

volt. A házasság után tevékenyen bekapcsolódott az üzlet vezetésébe, azonban ez a szereplés már kedvezőtlenül indult, mert — nem tudni miért, miért nem —, nem sokkal ezután megszűnt az a társas viszony, amely már hosszabb ideje fennállott az anyós tulajdonát képező cégben és anyós meg vő különváltak az addigi cégtárstól s önálló üzletet nyitottak. Ugylátszik ez volt az első lépés a vagyon összezsugorodásának, mert a komoly polgári alap, az elhunyt kereskedő-após öröksége egyre nagyobb megpróbáltatásoknak sulya alá került. A második szerencsétlen vállalkozás az volt, amikor a soklakásos, nagy, komoly aradi bérházát az üzletből eddig szerzett vagyon kitűnő befektetését és új, korszerű vonalú, de jövedelmezőség szempontjából kevésbé jó befektetést jelentő új házat építtettek. Az üzleti önállósítás sem váltotta be a reményeket, a viszonyok is egyre sulyosabbá váltak és minden szorgalom, minden munkavállalási készség ellenére morzsolódott a vagyon, a polgári jólétet biztosító örökség . . .

Végül is az üzlettulajdonos és felesége — az anyós már évekkel ezelőtt meghalt — elhatározták, hogy gyökeresen megváltoztatják viszonyaikat. Az új, korszerű vonalú ház ekkor már más tulajdonát képezte, menteni kellett, ami még menthető. Üzletfelszámolással szabadították fel a még meglévő és a vállalatban fekvő tőkét és különböző tervek tanulmányozása és elgondolások keresztlvitelének megmondolása után végül is úgy döntöttek, hogy

betársulnak egy aradi cég új, Bucurestiben létesülő vállalkozásához. Közel háromnegyed millió leit fektettek a vállalatba,

amelynek áruvásárlás végett volt szüksége elsősorban a tőkére. Így történt, hogy a valamikor jóljövendelő aradi üzletből és a házeladásból maradt tőke jelentől része gyapot-áruvá változott, amit — mivel különböző nehézségek miatt az új üzem nem indulhatott még meg — egy nagy szállítási vállalattól bérelt helyiségben raktároztak be. Itt ütött ki a tűz és a lángok már-már utolsó töredékét semmisítették meg a teljes felmorzsolódásra ítélt vagyonnak, de hír szerint az elégett árunak jelentékeny része mégis biztosításból megterül.

A balszerencsesorozat láncolatához tartozik tehát ez a tüzeset, amiben a volt aradi kereskedő közel háromnegyed millió leijel volt érdekelve. A volt aradi kereskedő pedig, akit mindenki komoly, dolgos férfinak ismer, aki töretlen eréllyel küzdött eddig is a balszerencse sorozatos megnyilvánulásai ellen, visszatérülőképével és a még rendelkezésére álló tőkével most új vállalkozási lehetőséget keres majd, mert bizik abban, hogy a szerencsétlen körülmények és az állandóan sulyosbodó gazdasági viszonyok végeredményében nem állandó jellegűek és meggyőződése, hogy végül is olyan vállalkozást sikerül létesítenie, ami meghozza szorgalmas fáradozásainak és a befektetett tőke gyümölcsét.

Nekünk már nem fáj semmi . . .

Az özönviz előtti diákvicc szerint semmi sem egyszerűbb, mint oroszlánt fogni: megszítáljuk a Szahara homokját s ami a szitában marad, az az oroszlán.

A légyfogás már jóval nehezebb mesterség. Én ugyan elég szép eredményeket értem el kánikulai délutánokon a kerti lugasban, ahol ezerszámra nyüszögtek a legyek és zavarták a Jókai-regény olvasásába ájult figyelmemet.

Idővel nagy gyakorlatra tettem szert abban, hogy a begörbitett kezemmel megcélozzam és hirtelen odakapással foglyul ejtsem a szemtelen kis rovar. Ott zümmögött markomban, kétségbeesett mocorgásával, kellemesen bizsergette a tenyeremet, míg szabadon nem bocsátottam, vagy agyon nem nyomtam szegényt. A légycsapó, meg az enyves üveg persze gyorsabban dolgozott.

Igen, de ezek a tömeggyilkos módszerek teljesen hijával vannak a sportszerűségnek. Ez pedig nem hagyható figyelmen kívül, kivált mióta megjelent

a légyfogás művészetéről az első alapvető munka.

Igaz, hogy egyelőre csak franciául. Mostanában hagyta el a sajtót **Verlime**, Párisban ismertnevű író könyve ezzel a címmel:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A LÉGYFOGÁS TANKÖNYVE

Kétszáz sűrűn nyomtatott oldalon kimerítő oktatást nyújt a kezdő légyfogónak, aki idővel mersterré képezheti ki magát, ha lelkiismeretesen tartja magát **Verlime** ur elméleti utasításaihoz és gyakorlati szabályaihoz. Természetesen élő legyek rabul ejtéséről van szó, mert hiszen a gyűjtőket csak ez érdekelheti. Légyfogás puszta kézzel, hálóval és törbeejtéssel. Légyfogás szabadban és szobában, erdőn és mezőn, fényes nappal és sötét éjszaka. Légyfogás télen és nyáron, az Alpések közt és a trópusokon.

Milyen csábító studium, milyen érdekes és izgató távlatok!

Elhatároztam: sürgősen meghozatom a könyvet s miután gondosan áttanulmányoztam, könyvtáramban a zabhegyezésről, jégaszalásról és citromsavanyításról szóló, ugyancsak nélkülözhetetlen szakmunkák közé fogom elhelyezni . . .

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonosságokban, selyem és mosóáruban.

Str. Bratianu 2.

Az Ocszág-Világ göcsetükrében

— Mi a politikában most a legbölcsebb foglalkozás?

Ketten találkoznak az uccán.

— Szervusz — mondja az egyik —, mi ujság?

— A fiam végre foglalkozást kapott — mondja a másik —, a Cfr-nél dolgozik.

— Ne beszélj! És mi a munkaköre?

— Hát tudod, kérlek, ha egy vonat befut a pálya-udvarra, jön egy szerelő avval a vaskalapáccsal, megkopogtatja a kerekeket és hallgatja, hogy nincsenek-e a kerekek megrepedve. Az én fiam ennek a szerelőnek segít hallgatni.

— Nem titok, hogy kormányunk előszeretettel támogatja a fiatalokat. Minden jelentős poszton fiatalok állnak, mindenütt a fiatalok törnek előre. Hát ezzel hogy vagyunk?

Két ugynevezett modern uridáma diskurál és az egyik így szól:

— Te, azt hallom, hogy a kutyák már nem lesznek divatosak, mert megint a gyerek lesz a sikk.

— Jó, jó — aggodalmaskodik a másik —, de mit csinálunk majd a gyerekekkel, ha megint kutya lesz a divát?

— Hogy lehet az, hogy Cănilescu, a vaskezü miniszterelnök, panaszkodik, hogy vannak, akik félreértik, sőt olyanok is, akik végre sem hajtják a rendeleteit?

Egy ur bemegy egy étterembe és helyet keres magának. Egyik asztalnál egy magános pasas ül, aki rászól:

— Mit gondol, ha ide ülne mellém, leharapnám az orrát?

Az ur leül mellé és a pincér éppen akkor hozza neki a sóletet.

— Maga pitiáner — kiabál rá a pincérre —, ez egy sólet? És hol zsiros ez és hol van ebben a libacomb?

A pincér visszaviszi az egészet és pár perc múlva uj adagot hoz, de még le se teszi, a pasas már ordít:

— Maga mafla, ilyen kis libacombot hoz és ilyen kevés babot, vigye vissza.

Aztán a melléje telepedett urhoz fordul és így szól:

— Látja, kérem, tizenöt éve kell tünnöm ezt a pincért és napról-napra tünnöm kell a pofáját.

— De kérem — mondja az ur —, ha annyira nincs megelégedve, miért ebédel tizenöt év óta mindennap itt?

— Hogy miért? Mert én vagyok a tulaj.

— Az európai diplomácia átlag minden két-három hónapban új szövetségeket kreál. Miként kell ezeket fogadni?

Percent és Procent közös barátjukról, a Fuchsról beszélgetnek.

— Ez a Fuchs egy közönséges csaló, sikkasztó, betörő — mondja Percent.

— Ugyan — veti ellene csodálkozva Procent —, nekem ez a Fuchs egy levelet mutatott, amelyben nagyon barátságosan irsz neki és úgy szólitod meg, hogy: kedves barátom.

— Ugyan kérlek — legyint a kezével Percent —, ez csak egy olyan frázis. Amikor én azt írom, hogy kedves barátom, azt ugyanugy kell fogadni, mint mikor például azt mondom, hogy becsületszavamra.

— Tudjuk, hogy mostanában a kormány erősen megrosztálja, nagyon megválogatja azokat, akiket felavat a köztisztviselők társadalmába. De vajjon eléggé érvényesült-e az a bizonyos szociális elv a régi tisztviselők elbocsátásánál?

Percent és Procent, két utazó, beszélgetnek.

— Nemrég jöttem haza Lugosról — ujságolja Percent —, ahol meglátogattam a Kox & Box céget. Mondhatom neked, az a Kox egy igazi, finom uriember.

— Ezt csodálom — mondja Procent —, nekem azt mesélték, hogy sajátkezüleg dobott ki téged az üzletéből.

— Az igaz — feleli Percent —, de olyan gyengédén fogott meg, mintha a saját fia lettem volna.

— Élénk érdeklődés előzi meg parlamenti életünket. Különösen az ugynevezett szüzbeszédekre kíváncsi az ország népe. Hát ha már erről beszélünk: lehet-e vajjon minden parlamenti szüzbeszédet szüzbeszédnek tartani?

Jeles barátunk késő éjjel egy kicsit spiccesen sétál egy nagyon rossz hírű és nagyon sötét mellékutcában. Egy barátságos hangú hölgy invitálásának enged és betér a hölgy lakására. Ott rémülten konstatálja, hogy a nő, enyhén szólva, a nagymamája lehetne. Nagy elhatározással így szól:

— Megyek.

— Miért? — kérdi a nő csodálkozva.

— Lehetek őszinte?

— Hogyne. Hogyne.

— Hát azért megyek el, mert nagyon öreg vagy.

Erre a nő dühösen így szól:

— Na hallja, maga egy szemtelen fráter ám! Én tizenkét évig voltam örömlány Csernovitzban, hat évig Jassiban, nyolc évig Konstancában, hét évig Kolozsvárott, négy évig Temesvárott és öt éve vagyok már Aradon, de ezt még senki se mondta nekem.

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvetelre — pecsettel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolványal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbitunk. Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonnyolc év óta tántorithatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönjéggel!

— „PHÖNIX“-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállitható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN :**

az

Ország-Világ

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj
a legerdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!